

**College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel**

DATUM	18 augustus 2015	NUMMER PS	PS2015MME04
AFDELING	MEC	COMMISSIE	MME
STELLER	Inge Huisinga	DOORKIESNUMMER	2444
DOCUMENTNUMMER	815C6A6B	PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

Titel : Verdeling Fonds Erfgoedparels 2015

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	2

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

De "Utrechtse erfgoedmonitor 2014" is door de Monumentenwacht Utrecht en bureau Fenicks uitgevoerd. In de erfgoedmonitor is de onderhoudstoestand van 2800 rijksbeschermden monumenten gemonitord op basis van goed, redelijk, matig en slecht. De woonhuismonumenten zijn niet meegenomen, omdat financiering hiervan via de fiscus en het Nationaal Restauratiefonds loopt. De restauratieprojecten zijn geselecteerd op basis van de erfgoedmonitor. Vervolgens heeft toetsing plaatsgevonden aan de hand van beleidsmatige criteria uit de Cultuurnota:

- * de ligging van de buitenplaats in een zone van provinciaal belang conform PRS;
- * de mate van toegankelijkheid voor publiek en de recreatieve mogelijkheden;
- * de mate van cofinanciering door de eigenaar zelf en door andere fondsen en subsidiegevers;
- * eigen inkomsten en vermogen van de eigenaar;
- * de aansluiting bij bredere gebiedsprogramma's.

Voor 2015 zijn 17 projecten geselecteerd, omdat ze, zoals uit de monitor blijkt, een urgente restauratieopgave hebben, concreet uitvoerbaar zijn en aan de meeste criteria voldoen. Het gaat om 10 rijksbeschermden buitenplaatsen en 6 kerkelijke monumenten en een fort. Wij hebben gekozen voor projecten met hoge cultuurhistorische waarde, toegankelijk voor publiek, urgentie en een substantiële eigen bijdrage van minimaal 50 procent.

Met alle eigenaren heeft overleg plaatsgevonden, op het provinciehuis of op locatie. De gesprekken zijn gevoerd samen met Jan van Zelst van Hylkema Consultants. De eigenaren zijn geïnformeerd over de procedure en de planning. Er is gekeken naar en geadviseerd over de mogelijkheden van financiering door de eigenaar, waarbij de inzet is geweest de provinciale bijdrage zo laag mogelijk te maken, zodat zo veel mogelijk projecten gehonoreerd kunnen worden. Vormen van cofinanciering: lening (restauratiehypotheek) via het Nationaal Restauratiefonds, BRIM-subsidie van het rijk, fondswerving, eigen vermogen. Er is ook gesproken over publieke toegankelijkheid. Als voorwaarde is gesteld dat het gebouw of park minimaal 10 x per jaar open gesteld wordt. De eigenaren hebben hiermee ingestemd en dit schriftelijk bevestigd.

Het gemiddelde percentage provinciale bijdrage bedraagt dit jaar 27.7%. Er heeft een multipliereffect plaatsgevonden van **3.61** t.a.v. de beschikbare middelen. Hiermee voldoen wij aan één van de voorwaarden van het rijk, namelijk dat de provincie als gebiedsregisseur, geldstromen van publieke en private partijen in de regio genereert.

Verder zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het Bisdom Utrecht, PKN en de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Utrecht om meer inzicht te krijgen in de stand van zaken rond kerkgebouwen in de provincie en afspraken te maken over kennisuitwisseling en 'elkaar op de hoogte houden'. Op 11 mei 2015 is een notitie over het religieus erfgoed besproken in de commissie WMC, n.a.v. een motie van de CU.

Voorgeschiedenis

PS hebben in 2011 ingestemd met het voorstel in de coalitieperiode 2011-2015 te focussen op historische buitenplaatsen. In de vergadering van de commissie WMC van 16 juni 2014 is de erfgoedmonitor gepresenteerd. PS hebben in 2014 bij het beschikbaar stellen van de subsidie uit het fonds erfgoedparels voor 2014 besloten de preferente categorie van historische buitenplaatsen binnen het Fonds Erfgoedparels uit te breiden met urgente restauraties aan monumenten uit andere categorieën.

Essentie / samenvatting

Op basis van de Cultuurnota 2012-2015 "Cultuur van U" en de Utrechtse Erfgoedmonitor wordt voorgesteld uit het Fonds Erfgoedparels bij te dragen aan restauratieprojecten van de volgende 17 rijksmonumenten: de historische buitenplaatsen Molenbosch, De Paltz, Sterreschans, Broekbergen, Hydepark, Sterkenburg, Linschoten, De Treek, Wickenburgh, de Broekhuizerlaan en uit de overige monumentcategorieën Fort de Gagel, orgel van de Oude Kerk, de Johannes de Doperkerk, Andriestoren, Cuneratoren, Cunerakerk en de Domkerk.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Met behulp van substantiële rijks- en provinciale bijdragen kan een aantal markante gebouwen en parken behouden blijven.

Financiële consequenties

begrotingspost naam:	543247 Erfgoedparels
oorspronkelijk beschikbaar:	€ 3.027.000,-
Bij: uit beschikbare ruimte in de reserve monumenten:	€ 173.000,-
Saldo beschikbaar:	€ 3.200.000,-
Af: voorstel nu aan te wenden:	€ 3.100.000,-
Af: reservering Erfgoedmonitor	€ 100.000,-
nog aan te wenden:	€ 0,-

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

n.v.t.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

n.v.t.

Effecten op duurzaamheid

Monumenten zijn gebouwen die bewezen hebben dat ze duurzaam zijn. Ze gaan in technische zin soms al eeuwenlang mee en doen dat ook als vertegenwoordigers van ons cultureel erfgoed. Het behoud van een monument op zichzelf is zeer duurzaam. Door de restauratie kunnen deze gebouwen weer jarenlang mee en wordt verder verval en sloop voorkomen.

De provincie subsidieert het Restauratie Opleidings Project (ROP), een landelijk project met als doel het organiseren van praktijkopleidingsplaatsen op restauratiewerken voor leerlingen die een bouwopleiding volgen en zich willen bekwalen in het restauratievak. Bij het toekennen van een restauratiesubsidie wordt als voorwaarde gesteld dat eigenaar zich inspannt om opleidingsplaatsen voor restauratieleerlingen te creëren.

Voorgesteld wordt

1. In 2015 maximaal € 3.100.000,- subsidie beschikbaar te stellen uit het Fonds Erfgoedparels voor de restauratie van 17 rijksmonumenten, onder voorbehoud van de subsidietoets: de historische buitenplaatsen Molenbosch, De Paltz, Sterreschans, Broekbergen, Hydepark, Sterkenburg, Linschoten, De Treek, Wickenburgh, de Broekhuizerlaan en uit de overige monumentcategorieën Fort de Gagel, orgel van de Oude kerk, de Johannes de Doperkerk, Andriestoren, Cuneratoren, Cunerakerk en de Domkerk.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Ontwerp-besluit

Besluit van Provinciale Staten van 21 september 2015 tot de subsidietoekenning voor de erfgoedparels 2015

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 18 augustus, afdeling MEC , nummer 815C6A6B;

Gelezen het statenvoorstel;

Overwegende;

Dat de restauratiebehoefte van 17 rijksbeschermd monumenten in de provincie Utrecht groot is;

Dat het op basis van de Cultuurnota 2012-2015 "Cultuur van U" een prioriteit van erfgoedbeleid is om bij te dragen aan de restauratie van monumenten;

Dat de Utrechtse Erfgoedmonitor 2014 aantoont dat buiten de preferente categorie van historische buitenplaatsen ook restauraties in andere categorieën nodig zijn;

Gelet op ;

Besluiten:

In 2015 maximaal € 3.100.000,- subsidie beschikbaar te stellen uit het Fonds Erfgoedparels voor de restauratie van 17 rijksmonumenten, onder voorbehoud van de subsidietoets: de historische buitenplaatsen Molenbosch, De Paltz, Sterreschans, Broekbergen, Hydepark, Sterkenburg, Linschoten, De Treek, Wickenburgh, de Broekhuizerlaan en uit de overige monumentcategorieën Fort de Gagel, orgel van de Oude kerk, de Johannes de Doperkerk, Andriestoren, Cuneratoren, Cunerakerk en de Domkerk.

Voorzitter,

Griffier,

Toelichting

1. Wettelijke grondslag

Art, 158 van de Provinciewet, de Asv en de Nationale regeling voor instandhouding en herstel van beschermde historische monumenten.

2. Beoogd effect

Met behulp van substantiële rijks- en provinciale bijdragen kan een aantal markante gebouwen en parken behouden blijven.

3. Effecten op duurzaamheid

Monumenten zijn gebouwen die bewezen hebben dat ze duurzaam zijn. Ze gaan in technische zin soms al eeuwenlang mee en doen dat ook als vertegenwoordigers van ons cultureel erfgoed. Het behoud van een monument op zichzelf is zeer duurzaam. Door de restauratie kunnen deze gebouwen weer jarenlang mee en wordt verder verval en sloop voorkomen.

De provincie subsidieert het Restauratie Opleidings Project (ROP), een landelijk project met als doel het organiseren van praktijkopleidingsplaatsen op restauratiewerken voor leerlingen die een bouwopleiding volgen en zich willen bekwamen in het restauratievak. Bij het toekennen van een restauratiesubsidie wordt als voorwaarde gesteld dat eigenaar zich inspant om opleidingsplaatsen voor restauratieleerlingen te creëren.

4. Argumenten

Op deze wijze wordt verdere uitvoering gegeven aan het erfgoedbeleid t.a.v. de in het coalitieakkoord genoemde agenda historische buitenplaatsen en wordt een aanzienlijke bijdrage geleverd aan het wegwerken van de restauratieachterstand binnen deze categorie en de overige categorieën.

5. Kanttekeningen

n.v.t.

6. Financiën

Voor een overzicht van de totale restauratiekosten, de provinciale bijdrage en de cofinanciering verwijzen wij u naar onderstaande tabel:

	Projecten	Gemeente	Totale Kosten	Provinciale bijdrage maximaal	cofinanciering	Percentage provinciale bijdrage
1	Molenbosch	Zeist	494.150	125.000	369.150	25%
2	De Paltz	Soest	90.500	25.000	65.000	28%
3	Sterreschans	Stichtse Vecht/Nieuwersluis	267.000	105.000	162.000	39%
4	Broekbergen	Utrechtse Heuvelrug/Driebergen	928.000	200.000	728.000	22%
5	Hydepark	Utrechtse Heuvelrug/Doorn	1.600.000	700.000	900.000	44%
6	Broekhuizerlaan	Utrechtse Heuvelrug/Leersum	79.000	40.000	39.000	51%
7	Sterkenburg	Utrechtse Heuvelrug/Driebergen	600.000	225.000	375.000	38%
8	Huize Linschoten	Montfoort	35.000	17.500	17.500	50%
9	Den Treek	Leusden	125.000	40.000	85.000	32%
10	Wickenburgh	Houten	81.000	40.546	40.454	50%

11	Fort de Gagel	Utrecht	1.900.000	300.000	1.600.000	16%
12	Orgel Oude Kerk	Soest	603.925	131.954	471.971	22%
13	Johannes de Doper	Montfoort	998.900	400.000	598.000	40%
14	Andriestoren	Utrechtse Heuvelrug/Amerongen	1.200.000	225.000	975.000	19%
15	Cuneratoren	Rhenen	850.000	150.000	700.000	18%
16	Cunerakerk	Rhenen	1.000.000	200.000	800.000	20%
17	Domkerk	Utrecht	350.000	175.000	175.000	50%
Totaal			11.202.475	3.100.000	8.102.475	27.7%

Eventuele kasritmeverschillen worden samen met andere mutaties in de Najaarsrapportage 2015 verwerkt.

7. Realisatie

Bovengenoemde bedragen zijn maximum reserveringen. Na instemming door PS zullen de eigenaren uitgenodigd worden een subsidieaanvraag in te dienen aan de hand van het formulier "Fonds Erfgoedparels 2015" tot een max. van het voorgestelde bedrag. Vervolgens worden de subsidiabele kosten door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed op basis van de Brim-handleiding berekend. Bij de toekenning van restauratiesubsidies wordt als voorwaarde gesteld dat de buitenplaats minimaal 10x per jaar opengesteld wordt voor het publiek en dat de opdrachtgevers/eigenaren zich verbinden om, indien mogelijk, opleidingsplaatsen voor restauratieleerlingen te creëren.

8. Juridisch

Op grond van de Cultuurnota 2012-2015 doen Gedeputeerde Staten jaarlijks een voorstel aan Provinciale Staten, voor het beschikbaar stellen van gelden uit het Parelfonds, voor een aantal projecten, zodat het college van Gedeputeerde Staten haar bevoegdheid tot subsidieverstrekking kan uitoefenen. De subsidieverstrekking vindt plaats conform de algemene subsidieverordening (Asv), ter uitvoering van het PS-besluit. Ten aanzien van deze projecten is sprake van een urgente restauratieopgave.

9. Europa

De toetsing aan de Europese regelgeving inzake staatssteun zullen Gedeputeerde Staten uitvoeren na het ontvangen van de subsidieaanvragen. Subsidie aan ondernemingen ten behoeve van instandhouding van cultureel erfgoed kan worden gebaseerd op de per 1 januari 2010 door de Europese Commissie goedgekeurde Nationale regeling voor instandhouding en herstel van beschermde historische monumenten. Eind 2014 liep deze Monumentenregeling af. Per 1 januari 2015 is de regeling vrijgesteld onder artikel 53 over cultuur en cultureel erfgoed in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV).

De belangrijkste voorwaarden om in aanmerking te komen voor deze vrijstelling zijn dat de ontvanger van de subsidie tevens eigenaar is van de erfgoedparel en dat de erfgoedparel door het rijk of de gemeente als monument is aangemerkt. De monumenten moeten worden ingeschreven in het rijks monumentenregister alvorens onroerend goed kan worden gekwalificeerd als een officieel (beschermd) rijksmonument. Voor subsidiëring komen in aanmerking de kosten samenhangend met de restauratie die noodzakelijk is om de erfgoedparels te bewaren voor de toekomst. Daarnaast mag de maximale steundrempel voor de toepassing van het Monumentenkader voor investeringssteun 100 miljoen euro per project en voor exploitatiesteun 50 miljoen euro per onderneming per jaar zijn.

We verwachten dat er voldaan wordt aan deze criteria, echter de volledige toets wordt gedaan op moment dat de aanvragen binnen zijn.

10. Communicatie

Na besluitvorming in Provinciale Staten volgt er een persbericht over dit onderwerp.

11. Bijlagen

- lijst met korte beschrijving van de projecten.
- Overzicht met foto's van de projecten

Artikelsgewijze toelichting

	Erfgoedparels 2015	categorie	criteria				
			De ligging in een zone van provinciaal belang conform PRS	De mate van toegankelijkheid voor publiek en de recreatieve mogelijkheid en	De mate van cofinanc. door de eigenaar zelf en door andere fondsen en subsidiegevers	Eigen inkomst. en vermogen van de eigenaar	De aansluiting bij bredere gebiedsprogramma's, zoals infrastruct., AVP, NHW, econom. dragers
1	Molenbosch	buitenplaats	X	X	X	X	X
2	De Paltz	buitenplaats	X	X	X	X	X
3	Sterreschans	buitenplaats	X	X	X	X	X
4	Broekbergen	buitenplaats	X	X	X	X	X
5	Hydepark	buitenplaats	X	X	X	X	X
6	Broekhuizerlaan	buitenplaats	X	X	X	X	X
7	Sterkenburg	buitenplaats	X	X	X	X	X
8	Huize Linschoten	buitenplaats	X	X	X	X	X
9	Den Treek	buitenplaats	X	X	X	X	X
10	Wickenburgh	buitenplaats	X	X	X	X	
11	Fort de Gagel	Verdedigingswerk	X	X	X	X	X
12	Orgel Oude kerk	Onderdeel Kerkelijk gebouw		X	X	X	
13	Kerk Johannes de Doper	Kerkelijk gebouw		X	X	X	
14	Andriestoren	Kerkelijk gebouw		X	X	X	
15	Cuneratoren	Kerkelijk gebouw		X	X	X	
16	Cunerakerk	Kerkelijk gebouw		X	X	X	
17	Domkerk	Kerkelijk gebouw		X	X	X	